

Sacos klimatpolitiska ståndpunkter

Fastställda av Sacos styrelse 2023-06-13

Bakgrund

Klimatkrisen är ett vetenskapligt belagt faktum och en nödvändig grön omställning brådskar. Den är inte en fråga som Saco som facklig organisation kan överlåta åt andra. Vi måste alla bidra till lösningen, inte minst för kommande generationers skull. Detta utgör grunden för dessa klimatpolitiska ståndpunkter.

En annan viktig bakgrundsfaktor är att klimatfrågan är en av de frågor som står högst på den politiska agendan för Sacoförbundens medlemmar¹. Det var mot den bakgrunden som Sacos kongress 2021 fattade beslut om inrättandet av det federationsgemensamma samverkansrådet Saco Klimat.

Sacos utgångspunkter

Sacos uppdrag och arbete är baserat på de värderingar som kännetecknar en demokratisk rättsstat. Dessa värderingar uttrycks ibland annat svensk grundlag, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Saco står därmed upp för demokrati och människors lika värde, individens förmåga och kollektivets styrka.

Utifrån Sacos grundfackliga verksamhet värnar vi sedan länge om social och ekonomisk hållbarhet men härmed även om ekologisk hållbarhet med fokus på miljö och klimat. Alla måste nu bidra till att ta ansvar för klimatet – även vi fackliga organisationer. Hållbarhetsperspektiv måste genomsyra beslut på alla nivåer inom samhället.

Saco står upp för Parisavtalet, Sveriges klimatpolitiska ramverk och FN:s globala hållbarhetsmål. Det innebär att Saco, inom ramen för den svenska partsmodellen och Sacos uppdrag, vill bidra till att Sverige som nation når de globala mål som uppställts liksom Sveriges egna klimatmål. Sacoförbundens akademiker bidrar redan aktivt till klimatomställningen och deras kompetens är en förutsättning för att den gröna strukturomvandlingen ska lyckas.

Sverige behöver dessutom höja ambitionsnivån bortom nuvarande klimatmål, föregå med gott exempel och visa vägen mot en framtid med välstånd inom våra livsuppehållande och planetära gränser.

¹ Bland de fem viktigaste valfrågorna i Novus Eftervalsundersökning (2022). Den viktigaste frågan att arbeta med på Europeanivå enligt Novus valundersökning inför EU-valet 2019 beställd av Saco.

Saco vill - som samhällspolitisk aktör² och genom medlemmarnas akademiska och professionella kompetens - aktivt medverka till en grön omställning och en snabbare övergång till hållbara jobb. Den akademiska kompetensen måste nyttjas bättre i både beredning och beslutsfattande. Genom en grön omställning står sig Sverige bättre rustat i den internationella konkurrensen och kan åstadkomma mer nytta och bättre villkor för våra medlemmar.

Sacos huvudfokus ligger på att via parternas omställnings- och trygghetssystem, tillsammans med politiska beslut, möjliggöra all nödvändig kompetens för den gröna omställningen. Då kan förbundens medlemmar tryggt och aktivt delta i den gröna omställningen och vid behov även ställa om till hållbara jobb.

Vår svenska partsmodell är väl lämpad för att kunna hantera även denna, gröna, strukturomvandling. Vi ser även exempel på hur näringsliv och arbetsgivare visar vägen för politiker till en bättre klimatpolitik.

Politiker måste stå upp för mänskliga rättigheter, demokrati och hållbarhet. Det innebär att tydligare markera mot kortsiktiga, populistiska, strömningar och politiska krav, baserade på kunskaps- och forskningsförnekande drivkrafter och aktörer.

Politiker måste - som en investering i framtiden – bättre kunna visa på både vinster och möjligheter med en grön omställning. En mer utvecklad miljö- och klimatpolitik måste även kunna säkra vår biologiska mångfald, nu under lika stort hot som klimatet i sig.

² Saco står som organisation bakom de ståndpunkter och utspel samt hållbarhetsarbete som bedrivs genom de nordiska facken, Europafacket och Världsfacket samt Union to Union. Saco står som part även upp för syftet med forskningsprogrammet Fairtrans. Det innebär att Saco vill bidra till att klimatpolitiska beslut ska vara baserade på fakta, forskning och kunskap.

Sacos krav - regeringen ska:

Faktabaserad politik

- Bedriva en vetenskapligt underbyggd miljö- och klimatpolitik inom samtliga politikområden.

Genom en transparent politik, baserad på forskning och kunskap, skapas ökad trygghet och bättre förutsättningar för att den gröna omställningen blir både begriplig, förutsägbar och rättvis.

Ekonomiska styrmedel

- Använda konkreta styrmedel, regler och incitament som begränsar utsläpp och negativ miljöpåverkan.
- Stimulera en mer cirkulär ekonomi, där hållbarhet, resurshushållning och återbruk får ett högre värde och där avfall och utsläpp kostar.

Det handlar inte bara om utfasning av fossila bränslen. All offentlig upphandling måste rymma tydligare och mer långtgående krav på beaktande av miljö- och klimataspekter. Vi måste därutöver både utveckla våra samhällssystem och förändra våra levnadsvanor för att bättre kunna nyttja vinsterna med den gröna omställningen. Teknik och kunskap finns redan i hög grad – det är en övergripande och sammanhållande organisering på högsta politiska nivå som saknas.

Innovation

- Stödja forskning och utveckling inom den gröna omställningen.

Den gröna omställningen förutsätter forskning och innovation på flera olika områden. Regeringen måste aktivt både stimulera och stödja arbetet inom forskning och innovation samt satsa mer resurser inom såväl privat som offentlig sektor.

Energiförsörjning

- Säkra en driftsäker och fossilfri energiförsörjning.

Regeringen måste säkra en kraftigt utökad och påskyndad grön elektrifiering när den fossilbaserade energiförsörjningen avvecklas. Fastna inte i frågan om vilket energislag som är bäst. Kompletterande energislag, som är förnybara och lokalt producerade, bidrar till uthållighet och säkerhet. Om elförsörjningen inte tryggas kommer den gröna omställningen varken kunna uppfattas som rättvis eller ens möjlig.

Grön kompetens

- Utveckla uppdrag och ge resurser till alla de aktörer som kan möjliggöra nödvändig kompetens för en grön omställning och hållbara jobb.

Det handlar om utvecklade uppdrag och stärkta resurser till relevanta aktörer på alla nivåer och områden inom utbildningsväsendet samt arbetsgivare. Detta ställer krav på resurser för att stärka klimat- och miljökompetensen för barn och elever i utbildningsväsendet samt studenter på lärosätenas grund-, påbyggnads- och forskarutbildningar. Det behövs även nya resurser till motsvarande påbyggnads- och omställningsutbildningar för redan yrkesverksamma, även akademiker.

Stärkt kompetensomställning

- Säkra en långsiktig finansiering av omställningsstudiestödet för att främja en grön omställning.

Omställningsstudiestödet utgör ett nödvändigt komplement till parternas befintliga omställnings- och trygghetssystem. Utbildning behöver möta yrkesverksammars behov vad gäller innehåll, utformning och flexibilitet.

Rörlighet

- Bedriva en samlad politik på alla politikområden som möjliggör även geografisk omställning.

Förutom all förebyggande kompetensomställning enligt ovan kan det även behövas andra åtgärder. Det handlar om att åstadkomma bättre möjligheter för både enskilda personer och hela familjer att kunna flytta till orter där nya hållbara jobb finns. Detta ställer på flera håll stora krav på en hållbar välfärd och infrastruktur.

Samverkan

- Använda arbetsmarknadens parter för samverkan och löpande dialog kring vilka åtgärder och politik som den gröna omställningen behöver.

Genom samverkan med arbetsmarknadens parter får regeringen uppdaterad kunskap om vilka arbetsmarknadspolitiska beslut och andra politiska åtgärder som behövs för en effektiv kompetensförsörjning och rättvis omställning.

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlade organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 21 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Sacoförbunden samlar omkring 960 000 akademiker och närmar sig miljonen. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

